

Modul 8: Managementul financiar și evaluarea întreprinderii (Avansați)

Tema 8.4: Managementul riscurilor în afaceri

Subiectele modulului:

- 1. Introducere în managementul riscurilor (Conceptii privind riscurile) în afaceri: Tipologia generală a riscurilor în afaceri; Clasificarea riscurilor antreprenoriale; Principalele metode de gestionare a riscurilor în afaceri.
- 2. Metode de gestiune și evaluare a riscurilor în afaceri (indicatori): Căile principale și metodele de diminuare a riscului; Metode de diminuare a riscurilor.

Subiectele modulului:

- 3. Gestiunea riscurilor financiare
- 4. Gestiunea riscului investițional
- 5. Gestiunea riscurilor în active circulante
- 6. Gestiunea riscului inflației
- 7. Managementul riscului valutar
- 8. Managementul riscului de credit și a ratei dobânzii
- 9. Gestiunea situației de insolvabilitate / faliment

Riscul

- este ca o balanță - ea poate fi înclinată spre rezultate pozitive, venituri sau spre eșecuri, pierderi.
- un eveniment care poate avea loc sau nu. Adică o probabilitate că evenimentul preconizat va avea loc sau nu în urma acțiunii anumitor factori sau împrejurări.

IDEEA RISCULUI

Ca rezultat al
îndeplinirii acestui
eveniment,
consecințele pot fi
de trei tipuri:

- a) negative, ce se manifestă prin daună, eșec, faliment, pierdere;
- b) zero, prin care nu se obține nici pierdere, nici câștig;
- c) pozitive, ce se manifestă prin câștig, beneficii etc.

În teoria clasică,
riscul

- este tratat ca o probabilitate matematică de pierderi, care pot apărea în cazul primirii unei decizii incorecte. În acest caz, riscul apare ca o daună, pagubă care este consecința unei decizii greșite.

În anii 30 ai sec. XX,
economii A Marshall și
A Pigou au elaborat
bazele teoriei neoclasice
ale riscului

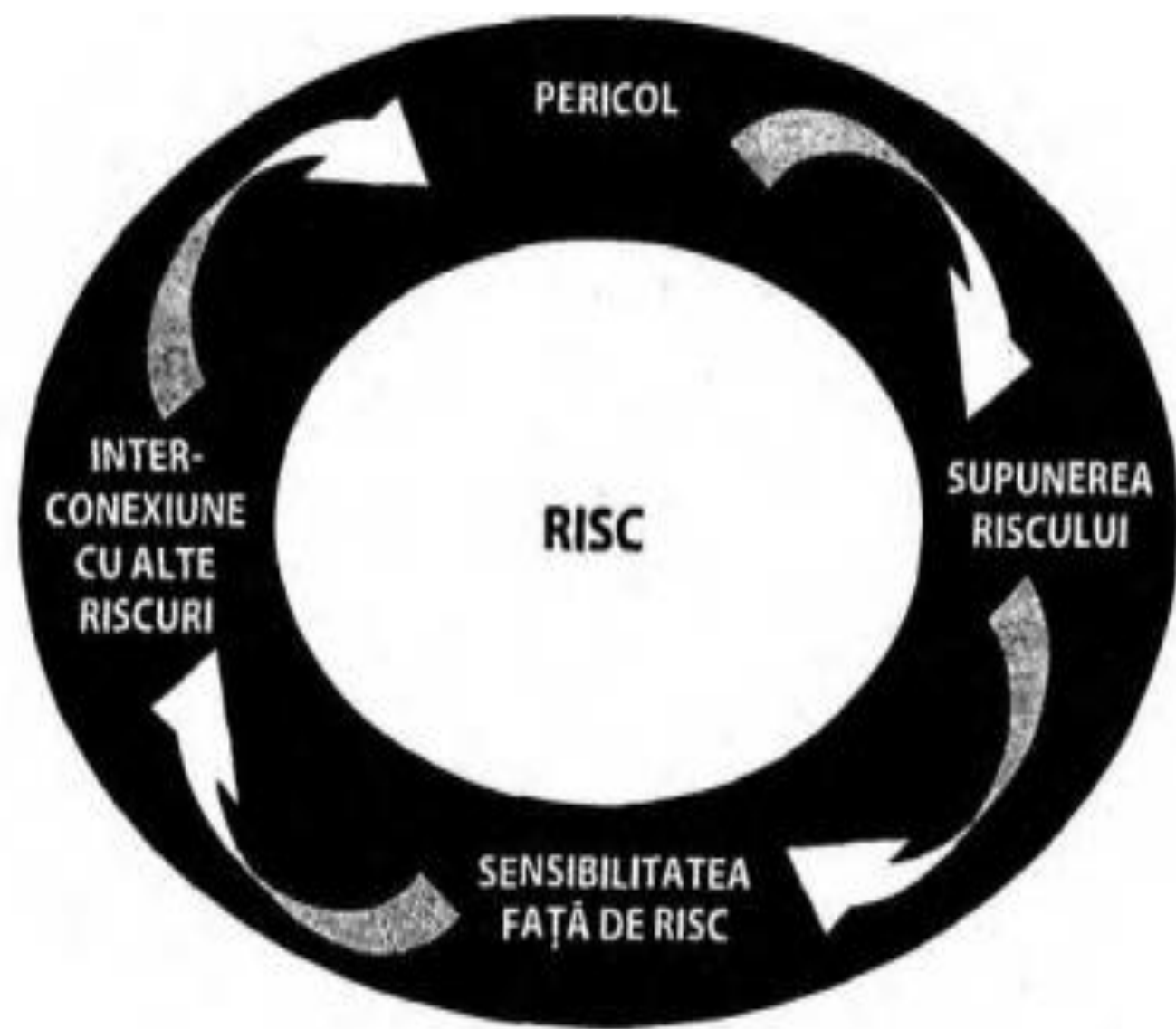
- care constau în urătoarele: antreprenorul, activând în condiții de incertitudine, primește un profit care este o variabilă neconstantă și, încheind contractul, trebuie să se conducă de două criterii:
- -Mărimea venitului preconizat;
- - Mărimea abaterilor posibile de la venitul preconizat.

În domeniul
comercial, riscul
reprezintă

- un eveniment viitor posibil, a cărui producere poate provoca pierderi materiale, adică este o categorie socială, economică, politică sau naturală

se caracterizează
prin următoarele
trăsături

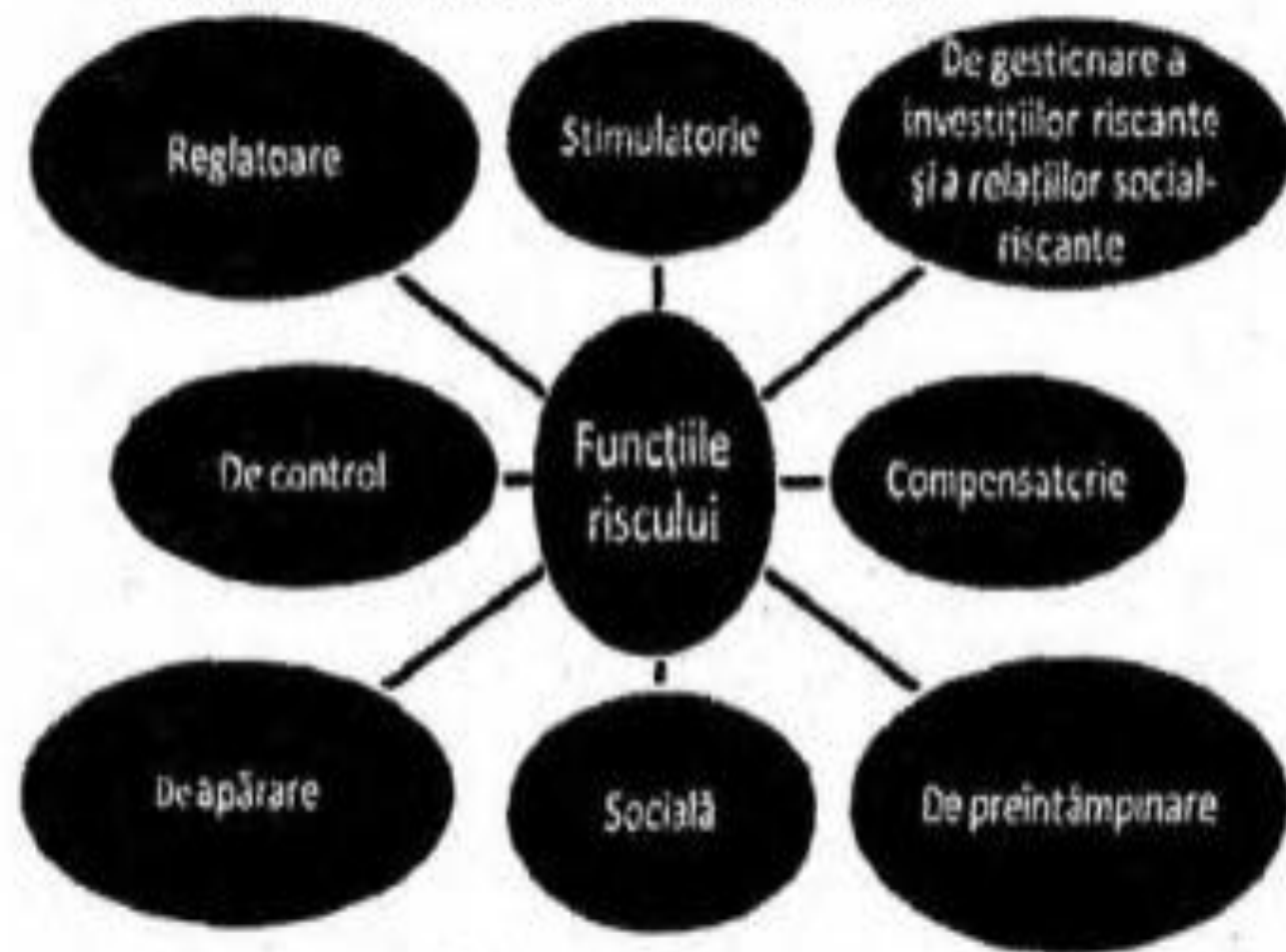
- — este un eveniment incert, dar posibil, originea sa aflându-se în incertitudine;
- — este un eveniment păgubitor; efectele lui odată produse nu mai pot fi înlăturate;
- — apare în pericolul activității umane sociale, economice, politice și în raporturile dintre om și natură

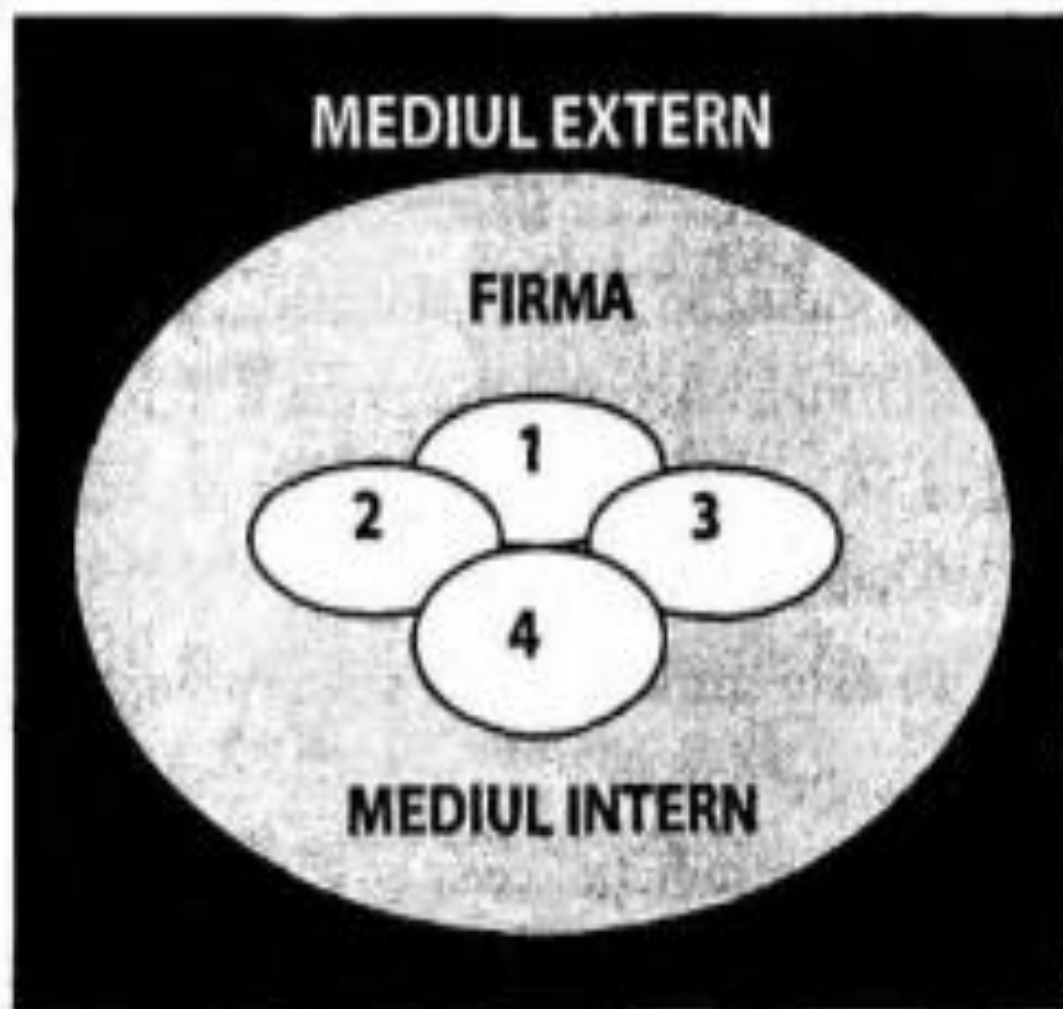

Funcțiile riscului

- 1. Funcția inovațională
- 2. Funcția reglatorie
- 3. Funcția de apărare –
- 4. Funcția analitică

Conform altor autori, funcțiile riscului sunt:

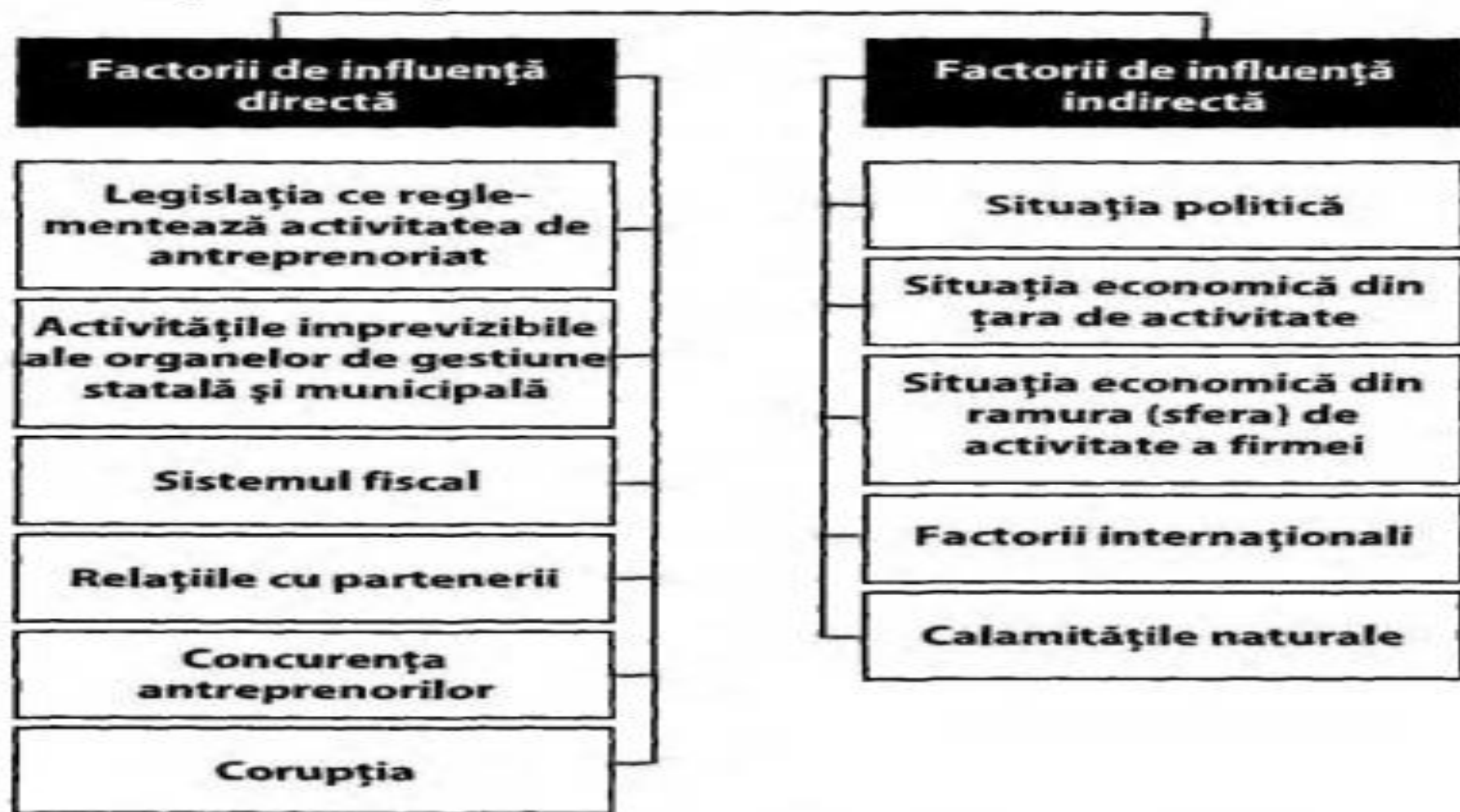

1. Strategia firmei
2. Resursele și principiile lor de utilizare
3. Gradul de folosire a marketingului
4. Managementul firmei

Factorii externi sunt cei ce prezintă pericol pentru firmă din exterior, pe care antreprenorul nu-i poate influența, însă este obligat să țină cont de ei, întrucât aceștia contribuie la rezultatul și activitatea lui.

Factorii externi se împart în două grupe: a factorilor de influență directă și de influență indirectă.

In funcție de eforturile depuse pentru realizarea obiectivelor și modalitățile de obținere a rezultatelor, activitatea de antreprenoriat poate fi divizată în:

- > **Activitate de producere**
- -> **Activitate financiar-creditară**
- -> **Activitate comercială**
- -> **Activitate de intermediere**

**ACTIVITATEA
FINANCIAR-CREDITARĂ**

**Scopul activității – formarea și
asigurarea mișcării fluxurilor bănești**

**În interiorul
țării**

Între țări

Realizare a achitărilor și
achitărilor reciproce

Operațiuni valutare

Operațiuni creditare

Operațiuni pe piața hârtiilor
de valoare

Activitate investițională

toate riscurile
antreprenoriale
pot fi clasificate
conform
următoarelor
criterii:

- După apariția lor:
- a) riscuri retrospective - analiza lor, a caracterului și metodelor de micșorare dă posibilitatea de a prognoza mai precis riscurile curente și cele perspective;
- b) riscurile curente sunt acelea care apar nemijlocit în procesul desfășurării activității de antreprenariat, având o probabilitate înaltă de apariție, dar care în majoritatea cazurilor nu generează mari pierderi pentru firmă (riscul de producție, riscul defectării utilajului, riscul de personal etc.);
- c) perspective sunt riscurile potențiale, apariția cărora nu este strict delimitată în timp, însă la care poate fi determinată probabilitatea de apariție și mărimea potențialelor consecințe. Aceste riscuri îi permit antreprenorului să-și elaboreze eficient planurile de activitate a firmei, reducând pierderile generate de situațiile de risc

> După factorii principali de apariție, riscurile pot fi divizate în:

- a) economice - sunt riscurile condiționate de schimbările nefavorabile ce au loc în economia țării sau în a întreprinderii. Acestea sunt riscurile fluctuației conjuncturii pieței, a prețurilor la diferiți factori de producție și active financiare, a valutei naționale și străine, a inflației ș.a. Tot aici se atribuie și riscurile pierderii pozițiilor concurențiale ale întreprinderii;
- b) politice - sunt riscurile legate de situația politică și activitatea statului, condiționate de schimbările acestora, care influențează negativ rezultatele activității întreprinderii, precum și riscurile schimbărilor în politica internă a întreprinderii;

După factorii principali de apariție, riscurile pot fi divizate în:

- c) tehnico-tehnologice - sunt posibilitățile apariției urmărilor negative în legătură cu implementarea tehnicii și tehnologiilor lor noi și cu catastrofele tehnogenice; i) ecologice - sunt riscurile legate de probabilitatea apariției răspunderii civile pentru cauzarea atât a pagubelor mediului înconjurător, cât și a sănătății, vieții și proprietății persoanelor terțe (fizice, juridice);
- g) legislativ-juridice - sunt riscurile legate, pe de o parte, de nestabilitatea legislației naționale, străine și internaționale, de legile și hotărârile imprevizibile ale guvernului, iar, pe de altă parte, de aplicarea nerațională și neefectivă a normelor legislative și hotărârilor la întreprindere;

După factorii principali de apariție, riscurile pot fi divizate în:

- f) informaționale - sunt riscurile generate de lipsa integrității și exactității, de întârzierea și denaturarea informației de diferită proveniență. Riscul informațional reprezintă și probabilitatea apariției detaliilor false, nesigure în rapoartele statistice, operaționale, financiare, contabile, și scurgerea informației confidențiale;
- g) morale - sunt legate de răspunderea morală pentru luarea deciziilor în condiții de risc și pentru urmările luării acestor decizii. Ele sunt, îndeosebi, actuale pentru întreprinderile comerciale din două puncte de vedere:
 - în primul rând, privind posibilitatea furtului și a fraudelor din partea cumpărătorilor;
 - în al doilea rând, în legătură cu posibilitatea de a cauza pagube cumpărătorilor ca urmare a comercializării produselor cu termenul de valabilitate expirat, a produselor de calitate joasă, necertificate sau contrafăcute etc.

După caracterul
evidenței riscurile
se împart în:

- a) externe: aici se atribuie riscurile care influențează activitatea firmei din exteriorul ei, așa ca riscul inflaționist, riscul valutar, riscul natural etc., aceasta fiind nemijlocit legate de activitatea întreprinderii sau de mediul său de contract. La nivelul riscurilor externe acționează o multitudine de factori: politici, economici, demografici, sociali, geografici, (modificări imprevizibile în legislația ce reglementează activitatea de antreprenariat, instabilitatea regimului politic din țară și din lume);

După caracterul
evidenței riscurile
se impart in:

- b) interne: la riscurile interne se atribuie riscurile condiționate, în marea majoritate, de activitatea nemijlocită a întreprinderii, cât și a partenerilor săi de contact, la care se atribuie furnizorii, copartnerii afacerii și consumatorii. La nivelul acestor riscuri acționează activitatea de conducere a afacerii, alegerea strategiei optime de marketing, a politicii și tacticii de activitate și alți factori; potențialul de producere, înzestrarea tehnică, nivelul specializării, de competență și calificare a forței de muncă, a tehnicii securității etc.

Sursele de apariție a riscurilor pure și speculative

<i>Sursele de apariție a riscurilor</i>	
PURE	SPECULATIVE
- existența unor „centre de risc” care frânează funcționarea normală a firmei (condiții climaterice nefavorabile, incendii, explozii);- neglijența personalului de conducere și a celui de execuție;- sustragerea de fonduri;- erorile de concepție și de producție;- abuzurile de putere și escrocherii	- proiectarea greșită a unui brevet;- plasarea necorespunzătoare a unor fonduri și obținerea unor rezultate neadecvate;- condițiile de cumpărare și cursul de revenire a monedei naționale defavorizante;- obținerea de rebut;- existența unor prețuri sub nivelul celor de pe piață.

Principiile de analiză a riscurilor

- 1. Mărimea pierderilor de la influența diferitor tipuri de risc este independentă. Adică în cazul în care un tip de risc se realizează, pierderile rezultate din influența celorlalte tipuri de risc nu se modifică. (Ex., dacă firma suportă pierderi din cauza modificării legislației fiscale, apoi pierderile rezultate din influența riscului inflaționist nu se vor modifica).
- 2. Realizarea unui tip de risc nu numai că conduce la mărirea sau reducerea probabilității de apariție a altui tip de risc (cu excepția situațiilor de stat major).
- 3. Dauna maximă posibilă, rezultată din adevărea unui anumit tip de risc, nu trebuie să depășească posibilitățile financiare ale firmei antreprenoriale. Principiul dat se bazează pe teoria riscului optim, care prevede existența riscului efectiv numai în limitele activelor proprii ale firmei.

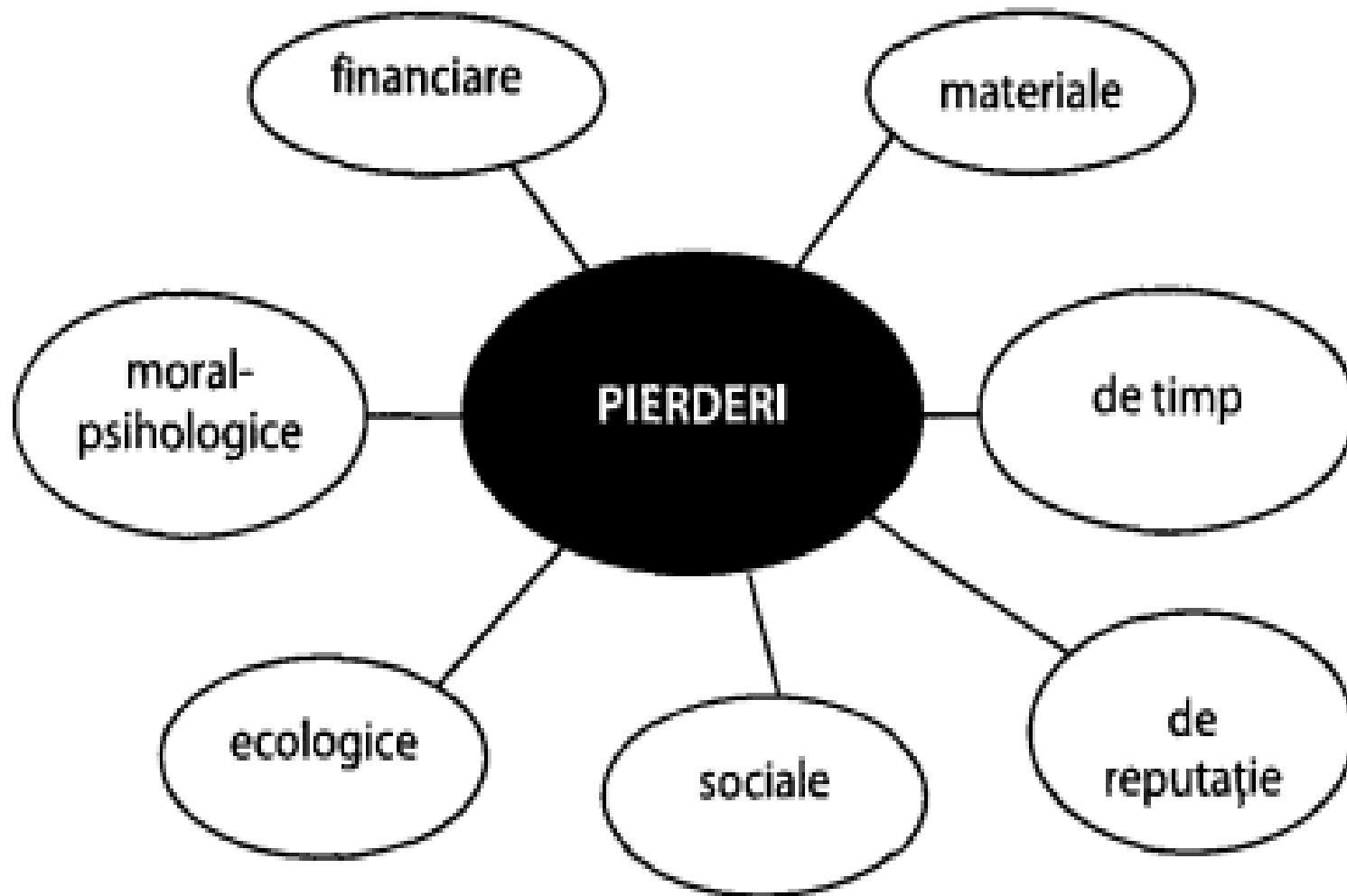

Figura 4.1. Tipuri de pierderi ce apar la realizarea riscurilor

The background features several sets of curved, concentric lines in the top-left and bottom-right corners. These lines are in shades of light gray and include both solid and dashed styles, creating a modern, abstract aesthetic.

Metode calitative de evaluare a riscurilor

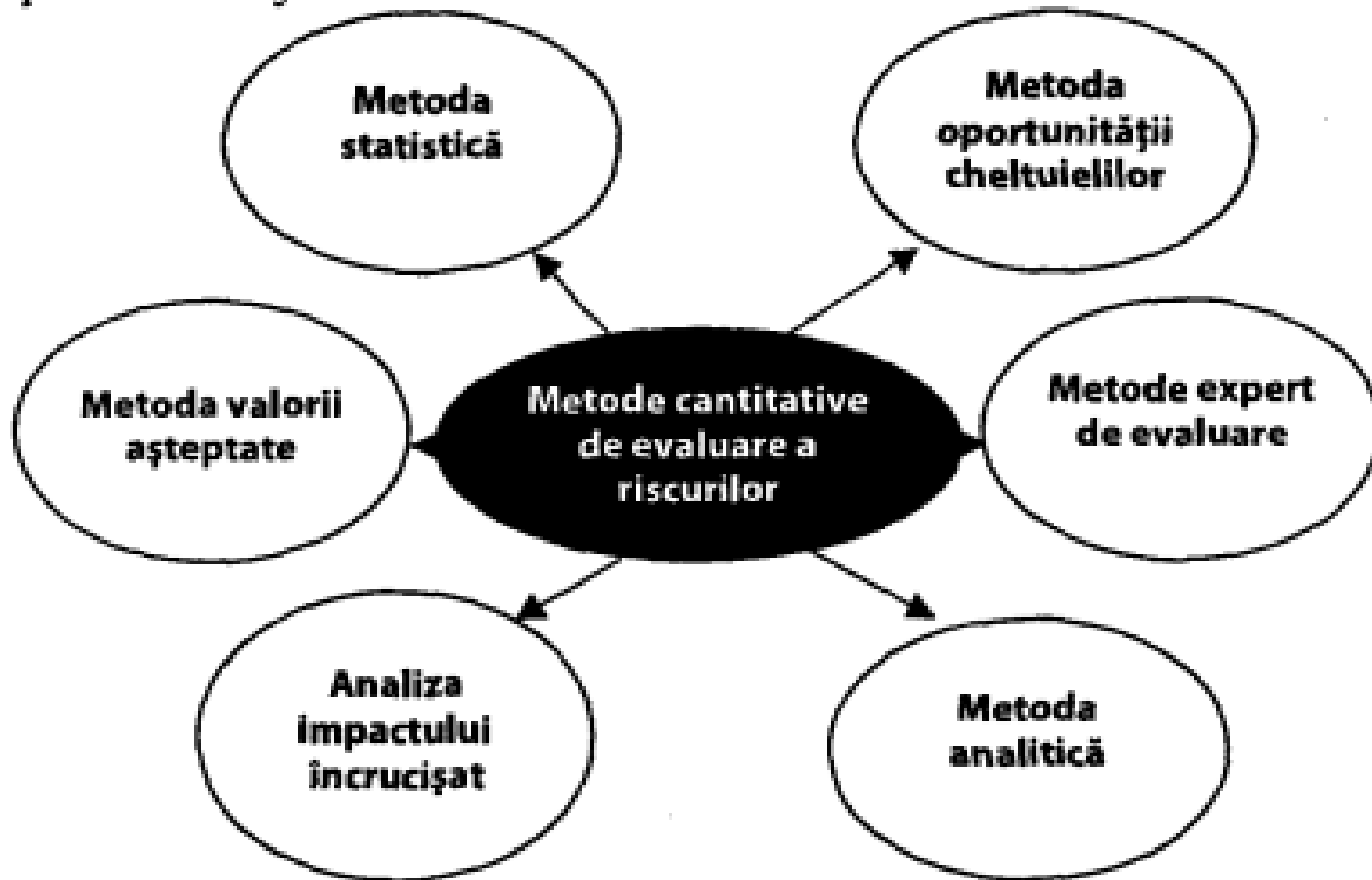
I. Metoda analizei calitative a riscului (Analiza cantitativă a riscului)

- presupune evidențierea surselor de formare a riscului, etapelor și lucrărilor la îndeplinirea cărora apare riscul (stabilirea zonelor potențiale ale acestuia, schimbarea riscului în dinamică, evidențierea tuturor momentelor negative și pozitive referitoare la realizarea deciziei ce conține un risc). Este necesar să se evidențieze riscurile suplimentare, care îl însoțesc pe cel dominant, și să se pregătească și/ sau completeze clasificatorul detaliat al riscurilor întreprinderii

The background features several sets of curved lines in the top-left and bottom-right corners. These lines are in shades of light gray and include both solid and dashed styles, creating a modern, abstract design.

Metodele cantitative de evaluare a riscurilor

În mod general, metodele cantitative de evaluare a riscurilor pot fi prezentate astfel:

Pentru reducerea
riscului,
antreprenorii
activează în două
direcții:

- 1) evitarea riscurilor posibile;
- 2) minimizarea acțiunii riscului asupra rezultatelor activității productiv-financiare

Avantajul și dezavantajele diversificării riscurilor

Tipul de diversificare	Avantaje	Dezavantaje
Diversificarea de concentrare	Cheltuieli reduse pentru realizare Nu necesită eforturi mari pentru promovarea noului produs/serviciu Poate asigura un grad mai înalt de competitivitate al companiei	Nu întotdeauna poate ținti și alte piețe Riscul financiar este foarte mare în caz de eșec
Diversificarea pe orizontală	Poate penetra pe noi segmente și piețe de desfacere Diminuează substanțial riscul financiar În caz de succes se realizează supraprofituri considerabile	Necesită cheltuieli enorme pentru realizarea proiectului Este dificil de a fi competitivi pe piețe și segmente noi Sunt necesare eforturi considerabile pentru penetrare și promovare